

ESEMÉNYNAPTÁR

1895. március 22-én született **ILLÉS BÉLA** magyar író. Tanulmányait Beregszászon és Szolyván végezte. 22 esztendő korában már Albániában harcolt, ahol megismerte a partizánok életét. Irodalmi munkásságát 1916-ban a Nyugatban kezdte. 1918-ban tagja a forradalmi katonatanácsnak, a Tanácsköztársaság idején az újpesti fegyveres erők parancsnoka. Később illegális pártmunkát végez Kárpát-Ukrajnában, ahol pártlapot szerkeszt. 1921-ben jelenik meg Pozsonyban Ruszin' Petra temetése c. novelláskötete. 1923 óta a Szovjetunióban élt. Moszkvában kezdetben gyári munkás, majd író. Regényei a felszabadulásig csak a Szovjetunióban jelentek meg, előbb orosz és ukrán nyelven, majd a Szovjetunióban élő sok nép nyelvén. Írói sikereire visszaemlékezve írja Illés Béla, hogy »harminchárom nyelven hirdettem, hogy nem Horthy és klikkje Magyarország, hanem az a nép, amelyet Horthy és klikkje elnyom és idegen szolgálatba állít.« A Nagy Honvédő Háborúban a Szovjet hadseregben harcolt, majd résztvett a délkelet-európai országok, majd Budapest felszabadításában. Az Új Szót, a Vörös Hadsereg magyarnyelvű lapját szerkesztette, ma az »Irodalmi Újság« főszerkesztője.

Illés Béla: *A vígszínházi csata*, Bp., 1950. Révai, 124 old. —: *Fegyvert s vitézt énekelek*, Bp., 1954. Szépirodalmi, 198 old. —: *Honfoglalás*, Bp., 1954. Szépirodalmi, 683. old. —: *Kárpáti rapszódia*, Bp., 1950. Szikra, 599. old. —: *Szkipetárok*, Bp., 1946. Új Idők, 203. old. —: *Tűz Moszkva alatt*, Bp., 1953. Ifjúsági, 47 old. —: *Válogatott elbeszélések*, Bp., 1951. Szépirodalmi, 139 old.

1855. április 9-én született **REVICZKY GYULA**, aki a század nyolcvanas éveiben Vajda János mellett az »irodalmi ellenzék« legtehetségesebb költője volt. Nem váltalt közösséget az úri osztállyal és a polgárság kicsinyességével, és szakított a hagyományos világnézettel, amikor költészetünkben először, a társadalomból számkivetett nők szerelméről írt. Kipellengérezte a műveletlen dzsentrit, az úri politikát. De költészete elmarad Vajda társadalmi tisztánlátása mögött. Nem hisz a társadalmi változás lehetőségében, a fennálló rend iránti gyűlölete gyakran pusztá nihilizmusba torkollik. Általában passzívítással szemléli a jót és rosszat egyaránt és a lemondás szelidségével akarja megváltani a világot.

Összes költeményei, Bp., 1908. Lampel, 344 old.; —: *Prózaí dolgozatai*, Bp., 1940. Egyetemi, 106 old.; —: *Összegyűjtött művel*, Bp., Athenaeum, 1944. 574 old. Vajthó László: *Reviczky Gyula*, Bp., 1939. 164 old.

1945. május 2-án, tíz évvel ezelőtt **ESETT EL BERLIN**. Ez volt a döntő csapás a második világháborúban, amely szétzúzta a hitleri Németországot. Mint Sztálin mondta: a fasiszta fenevadat saját barlangjában zúzták szét és kitűzték a győzelem zászlaját. Berlin fölő. Áprilisban kezdődött meg a döntő roham Berlinért és május 2-án tűzték ki a szovjet zászlót a Reichstag épületére. Magára az épületre ezt írták a katonák: »Eljöttünk ide, hogy Németország ne jöjjön hozzánk.« Néhány nappal később, május 9-én, Németország feltétel nélkül megadta magát a szövetséges csapatoknak.

Pavlenko P. A.—Csiatureli M.: *Berlin eleste*, Bp., 1950. UMK, 174 old.

1880. május 7-én halt meg **FLAUBERT GUSTAVE** francia realista író. Legismertebb regénye, a Madame Bovary, egyszerű története egy »megnemértett«, szentimentális vidéki asszonynak, aki végül is megmérgezi magát. Flaubert hihetetlen lelkiismeretességgel és műgonddal dolgozott: évekig csiszolgatta egy-egy művét. Alakjait pontosan, részletekbe menően, realista módon ábrázolta; a Madame Bovary egy-egy jelenete a valóságábrázolás remeke. Másik híres műve a Salammbó című történelmi, exotikus környezetben játszódó regénye, amely elkápráztat archeológiai részleteinek bőségével és pontosságával. Flaubert, Balzac és Stendhal mellett teljessé tette a tizenkilencedik század francia regényirodalmának fejlődését; ábrázolásmódja nagy hatással volt a modern regény fejlődésére.

Flaubert: *Madame Bovary*. Vidéki erkölcsök. (Ford.: Hajó Sándor), Bp., 1934. 384 old.; —: *Salammbó* (ford.: Salgó Ernő), Bp., é. n. Révai, 287 old.

König György: *Flaubert*, Bp., 1912. Franklin, 72 old.; Zola E.: *Flaubert*, Daudet (ford.: Salgó Ernő), Bp., 1927.

1805. május 9-én halt meg **SCHILLER FRIEDRICH** német költő. A német polgári törekvések egyik előfutára volt a feudális rendszeren belül. Fiatalkori művei, drámái, a Haramiák, az Armány és Szerelm, a Fiesco, a német Sturm und Drang korszak megragadó, forradalmi alkotásai. Későbbi műveiben egyre nyilvánvalóbbá vált Schiller forradalmiságának idealista jellege. Az antik görögség felé fordult: a szépséget és a művészetet dicsőítette, mert szerinte ez vezeti ki az embert az állati sor-

ból. Itt már teljesen idealista álláspontot foglalt el és politikailag is eltávolodott a forradalom eszményétől; a megvalósult polgári forradalomtól, a francia forradalomtól már elfordult. De azért nem árulta el a társadalmi és nemzeti egyesülés gondolatát, hanem idealista nézetrel, az ember esztétikai nevelésétől várta ennek megvalósulását.

Schiller Fr.: *Költemények* (ford.: Dóczy L.), Bp., 1910. Franklin, 191. old. — Az orléansi szűz (ford.: Garda Samu), Bp., 1910. 144 old. — Haramiak (ford.: Déry T.), Bp., 1949. Franklin, 191. old. — Tell Vilmos (ford.: Vas István), Bp., 1952. Szépirodalmi, 195. old.; Vajda Gy. M.: Schiller, Bp. 1953. M. N.

1945 május 25-én halt meg **BEDNJI GYEMJÁN** szovjet költő. A polgárháború idején Bednij versei rendkívül széles körben terjedtek el. Jelentőségük főleg abban áll, hogy világos, élénk formában juttatták el a forradalmi ideológiát a tömegekhez, különösen a parasztokhoz. Verseiben gazdag visszhangra lel korának minden eseménye. Rendkívül műfajbéli gazdaságosság, változatos témakör, élénk, szatirikus véna, az orosz nyelv kitűnő ismerete — ezek Bednij legfőbb értékei. Műveinek forradalmi pátozsa, a régi világ ellen irányított metsző szatírája biztosítja Bednij népszerűségét a legszélesebb olvasó rétegek között.

Irodalmi Ujság, 1951. 21.

Bednij Gyemján.

MEGJUTALMAZOTT LEVELEZŐINK

Kuntár Lajos, Pál Ernő, Tiborj Jánosné, Rostás Lászlóné, Nagy Attiláné, Kellner Béla, Kazimity György, Szőlőssy Tibor és Drechsler Agnes.

□

A sátoraljaujhelyi Járásí Könyvtár és a XI. kerületi tanács 6-os számú Szabó Ervin Könyvtára állandó levelezési kapcsolatot létesített a tapasztalatok kicserélése céljából. A sátoraljaujhelyi könyvtár több módszert, pl. az olvasási tanácsadó, a keresett könyvek rövidebb határidős kölcsönzési rendszerét, valamint az előjegyzéses könyvek raktári figyelmeztető módszerét már alkalmazta saját területén. A kerületi könyvtárat pedig értesítette, megindított előadássorozatról. (Sz. E. K.)

□

A nemzeti tulajdonba vett könyvnyag feldolgozását, a Népkönyvtári Központ megszűnése óta, az Országos Széchényi Könyvtár végzi. A könyvelosztály az elmúlt esztendő folyamán 304.958 kötet könyvet és folyóiratot osztott szét. A szétosztásban mintegy 120 könyvtár részesült. (O. Sz. K.)

□

Költői estét rendezett a Magyar Írók Szövetsége és az Állami Könyvtárjelző Vállalat február 24-én a »Magyar Írók könyvesboltja« klubhelyiségében. Ez alkalommal két fiatal költő: Csóori Sándor és Simon István, mutatkozott be az olvasóközönségnek, beszámoló életéről, versei megszületéséről, azok élményanyagáról, s elmondotta néhány költeményét. A termet zsúfolásig megtöltő közönség sorából — melyek zöme fiatalokból állt — számosan tettek fel kérdéseket a költőkhöz a többi között arról, milyen támogatást, kapnak munkájukban az idősebb költőnemenzedéktől, kiket tartanak példaképeknek, melyek a kedvenc verseik stb. A két költőnek több, mint 50 verskötetét vásárolta meg ez alkalomból az est közönsége.

□

Az Olcsó Könyvtárban a második negyedében a hazai és világirodalom számos értékes alkotása jelenik meg. Így Gárdonyi Géza: »Egri csillagok« c. regénye, Karinthy Frigyes: »Nem nekem köszöntek« című kölete, Newerlytől »A sóspuszták fia«, Kittenberger Kálmán útleírása; »Vadászkalandok Afrikában«, Csehov: »Dráma a vadászaton« című kisregénye, továbbá Maupassant: »A szépiút«, Tamási Áron »Hazai tükör«, Móricz Zsigmond »Nem élhetek muzsikaszó nélkül«, és L. Tolstoj: »Közakok« című regénye.

Irodalmi fejtező címen tanulmányi versenyt rendezett az Illatos úti Szabó Ervin Könyvtár. A verseny januártól júniusig tart, havonta egy-egy alkalommal rendezik az ifjúsági olvasók számára. A verseny célja az elmélyültebb olvasás; rá akarják szoktatni az ifjúságot, hogy a könyvek íróját és címét pontosabban megjegyezzék. A pályázóknak egy-egy részletből, idézetből kell kitalálni a könyv adatait. A januári fordulóban a felszabadulással kapcsolatos irodalom került sorra. A 60 versenyző közül egy ipari tanuló szerezte eddig a legtöbb pontot. A pedagógusok örömmel fogadták a versenyt és az összeállításban segítettek a könyvtárnak. (Sz. E. K.)

□

Élénk érdeklődés kíséri az Állami Könyvtárjelző Vállalat alkalmi könyvvásárát, melynek során február 28-tól kezdve mintegy 700 könyv árát 40–75 százalékkal leszállította. A könyvtárak ezrei tértek be a könyvesboltokba és válogattak a régóta áhított, értékes művek között. Különösen sokan keresték a magyar, szovjet és népi demokratikus költők verseskönyveit, antológiáit, a művészeti és tudományos könyveket, közéleti feltűnő nagy számban filozófiai és irodalomtörténeti műveket. Nagy kelete volt a jelentékenyen olcsóbb áron kapható szak- és kézisztáraknak, valamint a műszaki, mezőgazdasági és orvosi szakkönyveknek. Az alkalmi könyvvásár a könyvtáraknak is alkalmat nyújt könyvkészletük olcsó áron való kiegészítésére, vagy az elrongálódott régebbi könyvpéldányok pótlására. Az »alkalmi könyvvásár« könyvjegyzéke bármely állami könyvesboltban díjmentesen beszerezhető.

□

Megkezdődtek a műszaki könyvtárosok képesítő vizsgái. A vizsgaszakaszban 107 könyvtáros tett szakvizsgát. (OMK)

□

A budapesti autóbuszforgalom megindulásának 40 éves évfordulója alkalmából kiállítás készített az Országos Műszaki Könyvtár két utcai tárlójában. A budapesti utasforgalom és az autóbushálózat fejlődését is szemlélteti az anyag. Ugyancsak kiállítást rendezett a műszaki könyvtár a Koleszov-módszer alkalmazásáról is. Vársárhelyi Pál születésének 160. évfordulója alkalmából pedig az O. M. K. emeleti tárlójában rendezte majd kiállítást. Ezen Kovács Lajos szobrászművész most készülő szobrát is kiállítják. (O. M. K.)